מתני' שתי נשים שנשבו זאת אומרת נשביתי וטהורה אני וזאת אומרת נשביתי וטהורה אני אינן נאמנות [א]ובזמן שהן מעידות זו את זו הרי אלו נאמנות: **גמ'** ת"ר [ב]אני טמאה וחברתי טהורה נאמנת אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת אני וחברתי טמאה נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה אני וחברתי טהורה נאמנת על חברתה ואינה נאמנת על עצמה אמר מר אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת היכי דמי אי דליכא עדים על עצמה אמאי לא מהימנא נשביתי וטהורה אני קאמרה אלא פשיטא דאיכא עדים אימא מציעתא אני וחברתי טמאה נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה ואי דאיכא עדים אמאי לא מהימנא אלא פשיטא דליכא עדים אימא סיפא אני וחברתי טהורה נאמנת על חברתה ואינה נאמנת על עצמה ואי דליכא עדים אעצמה אמאי לא מהימנא אלא פשיטא דאיכא עדים רישא וסיפא דאיכא עדים מציעתא דליכא עדים אמר אביי אין רישא וסיפא דאיכא עדים מציעתא דליכא עדים רב פפא אמר כולה דאיכא עדים ואיכא עד אחד דקא אפיך אמרה אני טמאה וחברתי טהורה ואמר לה עד אחד את טהורה וחברתך טמאה איהי שויתא לנפשה חתיכה דאיסורא חברתה משתריא אפומא דידה אני טהורה וחברתי טמאה ואמר לה עד אחד את טמאה וחברתך טהורה איהי כיון דאיכא עדים לאו כל כמינה חברתה משתריא אפומא דעד אני וחברתי טמאה ואמר לה עד אחד את וחברתך טהורה איהי שויתא לנפשה חתיכה דאיסורא חברתא משתריא אפומא דעד הא תו למה לי היינו רישא מהו דתימא הני תרוייהו טהורות נינהו והאי דקאמרה הכי [ו]תמות נפשי עם פלשתים היא דקא עבדה קמ"ל אני וחברתי טהורה ואמר לה עד אחד את וחברתך טמאה איהי כיון דאיכא עדים לאו כל כמינה חברתה משתריא אפומא דידה הא תו למה לי היינו רישא דרישא מהו דתימא כי מהימנא במקום דפסלה נפשה אבל במקום דמכשרא נפשה אימא לא מהימנא קא משמע לן: **מתני'** [ג]וכן שני אנשים [ד]זה אומר כהן אני וזה אומר כהן אני אינן נאמנין [ה]ובזמן שהן מעידין זה את זה הרי אלו נאמנין [ו]רבי יהודה אומר [ז]אין מעלין לכהונה על פי עד אחד אמר רבי אלעזר אימתי במקום שיש עוררין אבל במקום שאין עוררין מעלין לכהונה על פי עד אחד רשב"ג אומר משום רבי שמעון בן הסגן מעלין לכהונה על פי עד אחד: **גמ'** כל הני למה לי צריכי דאי תנא מודה רבי יהושע משום דאיכא דררא דממונא אבל עדים דליכא דררא דממונא אימא לא ואי תנא עדים משום דלעלמא אבל איהו דלנפשיה אימא

מתני' שתי נשים שנשבו. שיש עדים שנשבו: **שמעידות זו את זו.** כל אחת אומרת חברתי טהורה: **הרי אלו נאמנות.** דבשבויה הקילו להאמין עד אחד ואפילו אשה: **גמ' נאמנת.** על הכל: **אינה נאמנת.** על כלום. ולקמיה מפרש לה לכולה: **אי דליכא עדים.** שנשבו: **אלא פשיטא דאיכא עדים.** הלכך אעצמה אינה נאמנת לטהרה וחברתה נמי אע"ג דאנן אמרינן בחזקת טמאה קיימא ההוא לאו משום הימנותא דהך הוא דבלאו סהדותא דידה נמי בחזקת טומאה היא: **ואינה נאמנת על חברתה.** על כרחך משמע דחברתה בחזקת טהורה קיימא דבשלמא אינה נאמנת דרישא אע"ג דאכולה מילתא משמע שייך למיתנייה משום דידה אלא הכא דבהדיא תנא אינה נאמנת על חברתה קשה: **אלא פשיטא דליכא עדים.** ואדידה מהימנא דשויתה לנפשה חתיכה דאיסורא: **דאפיך.** מיפך את כל דבריה: **חברתה משתריא אפומא דידה.** דבשבויה האמינו חכמים עד אחד להקל ואפילו עבד או שפחה כדקתני מתני' (לקמן דף כז.) אם יש להן עדים אפילו עבד כו' וכל מקום שנאמן בו עד אחד הרי הוא כשנים ואין דברי אחד שכנגדו לטמא עומד במקום שנים: הכי גרסינן **איהי כיון דאיכא עדים לאו כל כמינה.** ואעדי שבויה קאי דעד אחד בטומאה אינו כלום אלא בסוטה בלבד שרגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה: **שויה לנפשה חתיכה דאיסורא.** לפיכך אין העד נאמן לטהרה: **היינו רישא.** הני מילי תרוייהו אשמעינן ברישא חתיכה דאיסורא מרישא שמעינן שריותא דחברתה אפומא דעד מסיפא דרישא שמעינן. תרתי בבי קמייתא רישא קרי להו דדמיין להדדי ותרתי בבי בתרייתא חדא מילתא היא דבכל חדא תנן מילתא וחילופה בין ברישא בין בסיפא: **מהו דתימא כו'.** ומשום נאמנת על עצמה תנא ליה: **איהי כיון דאיכא עדים** גרסינן: **היינו רישא דרישא.** דהא ודאי משום דאינה נאמנת על עצמה לא אצטריך למיתנייה דהא טובא אשמועינן דבמקום עדי שבויה לא מהימנא למימר טהורה אני ומשום נאמנת על חברתה הוא דאצטריך דאע"ג דעד קא מכחיש לה מהימנא והא ברישא דרישא אשמעינן: **במקום דפסלה לנפשה.** התם הוא דמהימנא אחברתה משום דקאמרה טמאה אני: **אבל היכא דמכשרא נמי לנפשה.** אימא משום דידה הוא דקאמרה ולא אחברתה: **קמ"ל** גרסינן: ל"א גרסינן **מהו דתימא כי מהימנא במקום עד פסול.** כגון דעד דקא מפיך הוי אשה אבל במקום עד כשר לא תנא משנה יתירה דאפי' במקום עד כשר: **מתני' וכן שני אנשים.** לא גרסינן שנשבו: **אין נאמנים.** ליתן להן תרומה: **ובזמן שמעידין זה את זה.** שכל אחד אומר אני וחברי כהן: **רבי יהודה אומר אין מעלין לכהונה על פי עד אחד.** ואפילו היכא דליכא גומלין וכל שכן הכא דאיכא למיחש לגומלין העד אתה עלי ואני עליך: **עוררין.** שקורין עליו שם פסול: **מעלין.** היכא דליכא גומלין. והיינו דאיכא בין ר' אלעזר לתנא קמא דר' יהודה: **רבן שמעון כו'.** בגמ' (כו.) מפרש מאי בינייהו: **גמ' כל הני.** דתנא מתניתין לאשמועינן הפה שאסר הוא הפה שהתיר ל"ל: **משום דאיכא דררא דממונא.** הלכך אי לאו דפשיטא מלתא שלקחה מאביו לא היה אומר של אביך היתה וגורם לעצמו הפסד ממון וכשאומר תחלת דבריו על שם סופו אמרו לגמור כהן ולקחתיה הימנו: **אבל עדים.** שאמרו כתב ידינו הוא: **דליכא דררא דממונא.** לגבייהו דלימטינהו פסידא בהאי עדות: **אימא לא.** ליתהמנו למימר אנוסין היינו דמעיקרא כי אמרו כתב ידינו הוא אדעתא דסהדותא אמרו ולאו למיגמר בה אנוסים היינו והדר אימליכו למיגמר בה הכי קמשמע לן: **דלעלמא.** אין הדבור האחרון מהני לעצמו אלא לאחרים ומשום אחרים לא הוו הדרי במלתייהו אבל איהו גופיה דלנפשיה מהני כי הדר ואמר לקחתיה:

שתי נשים שנשבו. אומר ר"י דלא גרסינן זאת אומרת נשביתי וטהורה אני כו' אלא זאת אומרת טהורה אני דהא בדליכא עדים שנשבו איירי ומיהו יש לקיים הגירסא דאיירי דליכא לא ידעי דליכא עדים ואשמועינן דאפילו הכי לא מהימני:

אין רישא וסיפא דאיכא עדים ומציעתא דליכא עדים. השתא לא פריך הא תו למה לי כדפריך אשנויא דרב פפא דהשתא אצטריך כולהו אני טהורה וחברתי טמאה אשמעינן כיון דליכא עדים לא מהימנא אנפשה ואני וחברתי טמאה אשמעינן דלא מהימנא אחברתה היכא דליכא עדים ומשתריא חברתה אפומא דנפשה ואני וחברתי טהורה אשמועינן אע"ג דליכא עדים מהימנא אחברתה דרישא דרישא איכא לאוקמי בדליכא עדים ואין נראה דאי בדליכא עדים היינו מציעתא אלא בדאיכא עדים איירי ומ"מ אצטריך האי סיפא לאשמועינן דנאמנת אחברתה ואע"ג דלא פסלה נפשה והיה לנו לחוש לגומלים אפילו הכי מהימנא ג): **הא** תו למה לי היינו רישא. וא"ת ואמאי לא קאמר הכא מרישא דרישא כדקאמר בסמוך דהא שמעינן מרישא דרישא דאיהי שויתה לנפשה חתיכה דאיסורא ומחברתה משתריא אפומא דידה וכ"ש דמשתריא אפומא דעד אחד ד) וי"ל דהכא ניחא ליה למנקט סתמא דהיינו רישא משום דמרישא נמי שמעינן דחברתה משתריא אפומא דעד אחד אבל בסמוך לא מצי פריך אלא מרישא דרישא: **דאיכא** דררא דממונא. פירש ר"ח שהאומר הוא מוחזק בשדה אבל העדים אין בידם כלום: **אבל** הכא דליכא דררא דממונא לא. קשה לרשב"א הא אצטריך גבי עדים לאשמועינן דמהימני במגו לפסול השטר דהא אע"ג דר' מאיר פליג אסיפא מודה ברישא:

נשביתי

משום

עין משפט
נר מצוה

עט א מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכ' יז סמג לאוין קכה טוש"ע אה"ע סימן ז סעיף א:

פ ב מיי' פי"ט שם הלכ' יג סמג לאוין קכג קכו טוש"ע שם סימן ג סעיף א:

פא ג מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף ד:

פב ד מיי' שם הלכה ב:

◆

תוספות רי"ד

הזמה גמורה. כיון שאומרי' להם והלא עמנו הייתם יחד במקום פ' כל היום כלו ואנו לא ראינו. ואתם האיך ראיתם ובהזמה האמינה התורה האחרונים ובטלי עדות הראשונים והלכך טעמא דאמרי לא ראינוה דאינה ראיה דתצא ול"א אי איתא דקדיש קלא אית לה ואכתי הזמה הוא. אבל אם העידו עדות ברורה כיון דמזימים את הראשונים א) תנשא לכתחלה: סיפא ב' אומרים ראינוה שנתגרשה וב' אומרים לא ראינוה שנתגרשה ה"ז ל"ת. ואם נשאת לא תצא מאי קמ"ל אע"ג דדייר בחצר א' היינו הך מ"ד גבי קידושין הוא דעבידי אינשי דמקדשי בצנעא אבל גירושין אי איתא דאיגרשא קלא אית לי' למילתא קמ"ל דעבידי אינשי דמגרשי בצנעא פירוש ואפ"ה לכתחלה לא תנשא משום ולזות שפתים הרחק ממך: מתני' האשה שאמרה נשביתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ואם יש עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני אינה נאמנת ואם משנשאת באו עדים ה"ז ל"ת. פי' נשביתי לבין העובדי כוכבים וטהורה אני שלא נבעלתי לעובד כוכבים ואם משנשאת וכו'. בגמ' מפרשי' אהיא קאי. ר"א מתני לה ארישא פי' האי ואם משנשאת באו עדים ארישא. האשה שאמרה א"א הייתי וגרושה אני. והכי קתני ואם משנשאת באו עדים שהיתה א"א. והיא נשאת ע"פ עצמה שאמרה גרושה אני ה"ז לא תצא. ורבא מתני לה אסיפא פי' אנשבית וטהורה אני והתירוה לינשא. ואח"כ באו עדים שנשבית. מאן דמתני' לה ארישא כ"ש אסיפא דבשבויה הקילו. פי' דחששא בעלמא הוא דאיכא שמא נבעלה לעובד כוכבים ונפסלה לכהונה. ומאן דמתני לה אסיפא אבל ארישא לא. לימא בדר"ה קמיפלגי דאמר ר"ה האשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה בפני בעלה. פי' דמאן דמתני לה ארישא אית ליה דר"ה ומאן דמתני לה אסיפא ל"ל דר"ה. לא דכ"ע א"ל דר"ה פי' ואע"ג דבחזקת (טומאה) [נשואה] קיימא דהלכתא כוותיה. מר סבר כי אתמר דר"ה בפניו אבל שלא בפניו מעיזה ג). פי' דוקא כשנשאת ואח"כ באו עדים סמכי' אהך חזקה אפילו שלא בפניו. אבל אם לא נשאת לא סמכי' אהך חזקה כי היכי דסמכי' עלה בפניו דלא דמי שלא בפניו כבפניו: ואם משנשאת באו עדים ה"ז ל"ת. אמר שמואל. לא נשאת ממש אלא כיון שהתירוה לינשא אע"פ שלא נשאת. והא ל"ת קתני. ל"ת מהתירא הראשון: ת"ר אמרה נשביתי וטהורה אני ויש לי עדים שטהורה אני פי' שהיו עמי תמיד שלא נתיחדתי עם עובד כוכבים אין אומרים נמתין לה עד שיבואו עדים אלא מתירין אותה מיד. התירוה לינשא ואח"כ באו עדים ואמרו לא ידענו ה"ז ל"ת. פי' אע"פ שבאו אותם העדים שאמרה האשה ושאלנו אותן ואמרו לא ידענו. אין אומרים כיון שנמצאו דבריה שקר תצא. אלא ל"ת ואם באו עדי טומאה אפילו יש לה כמה בנים תצא. פי' דנבעלה לעבו"ם הוי' לה זונה ובניה הם חללים: בנתי' דמר שמואל אשתביין. אסקינהו לארעא דישראל. אוקמינהו לשבויינהו אבראי. פי' שלא יבאו לפני ב"ד ולא ידעו ב"ד שהן שבויין אלא ע"פ עצמן ויתירום עיילו אינהו לבי מדרשא

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ב], ב) כ"ב לא:, ג) [והיינו שיטא דלקמן דלא פסלה נפשה והוה אלי למיפרך השתא ולשנויי. תו"י], ד) [וי"ל דס"ל דהוא מהימנא טפי מעד אחד לפי שנשבית עמה ידעת יותר. תו"י],

◆

תורה אור השלם

ו. וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן תָּמוֹת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים וַיֵּט בְּכֹחַ וַיִּפֹּל הַבַּיִת עַל הַסְּרָנִים וְעַל כָּל הָעָם אֲשֶׁר בּוֹ וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים אֲשֶׁר הֵמִית בְּמוֹתוֹ רַבִּים מֵאֲשֶׁר הֵמִית בְּחַיָּיו: שופטים טז ל

◆

גליון הש"ס

מתני' זה אומר כהן אני. עיין בהרא"ש פ"ה דגיטין סי' ח בסופו:

◆

מוסף רש"י

אין מעלין לכהונה. להחזיק אדם ככהן לאכול בתרומה ולעבוד עבודה ולישא את כפיו. על פי עד אחד. המעידו שהוא כהן כדמפרש ר' אלעזר לקמיה (רשב"ם ב"ב לא:). אמר רבי אלעזר אימתי. אין מעלין ע"פ עד אחד, בזמן שיש. על הכהן, עוררין. עדים הפוסלים אותו, ולפרש דברי ר' יהודה בא ולא לחלוק עליו, אבל במקום שאין עוררין. אלא קול פסול בעלמא, מעלין לכהונה על פי עד אחד. שמכחיש את הקול (שם).

◆

תוספות רי"ד (המשך)

דר"ח. זו אומרת נשביתי וטהורה אני וזו אומרת נשביתי וטהורה אני. לסוף עול אתו שבוייהו. א"ר חנינא בנת מורדין אינון. פי' בנות אדם גדול ובעל הוראה הן שידעו לעשות כך. ואיגלאי מילתא דבנתיה דמר שמואל אינון. א"ל ר"י לרשב"א כהנא פוק איטפל בקרובתיך. פי' [קח] א' מהן שהן קרובותיך. א"ל לר"ח והא איכא עדי טומאה שראוה כשנטמאה עם העובדי כוכבים. ודילמא אתו לקמן למחר לאחר שתנשא. א"ל השתא מיהו ליתנהו פי' קודם נשואין. ומשום דלמא אתו לא (אהדרינן) [אסרינן] להו השתא עדים בצד אסתן ואסאר. פי' אסתן. צפון. כמו יומא דאיסתנא. מצפון תפתח הרעה. פי' העדים המכירים הן בבבל ואנחנו כאן וניחוש שמא יבואו ויעידו על הטומאה ולכולי האי לא חיישינן. ומותרות הן לכהונה אתי' ודאי אם יבואו תצא ובניה חללים. אבל משחמא לא חיישינן ראשונים איסורא לא מחזקינן ואלו הוי' קרובים (לא) [לנו] היינו חוקרים אותם טרם שנתירם לינשא. עכשיו שהן רחוקים ממנו. לכולי האי לא חיישינן: מתני' שתי נשים שנשבו ז"א נשביתי וטהורה אני וז"א נשביתי וטהורה אני אינן נאמנות. ובזמן שמעידות זו ע"ז הרי אלו נאמנות פי' שנשבו בידוע כגון שיש עדים שנשבו הלכך אין נאמנות להעיד כל א' וא' בפ"ע. ובזמן שמעידות זו ע"ז שכל א' אומרת אני וחברתי טהורה הרי אלו נאמנות דבשבויה הקילו והאמינו בה אפילו ע"א ואפי' אשה ולא חיישינן לגומלין. ת"ר אני טמאה וחברתי טהורה נאמנת. אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת. פי' אינה נאמנת על כלום. אני וחברתי טמאות נאמנת לפסול א"ע. ואינה נאמנת לפסול חברתה. אני וחברתי טהורות נאמנת על חברתה. ואינה נאמנת ע"ע: אמר מר אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת. ה"ר אי דליכא עדים [illegible] אחברתה אינה נאמנת שכיון שאין עדים שנשבית הותרה חברתה וכשאומרת נשבית וטהורה אני. וזו שאומרת עליה כי

א) הדבר צ"ע דאכתי איכא לאוקמי דהעידו עדות ברורה ומ"מ לא הוי הזמה כגון דאמרי דהמקדש היה עמנו במקום פלוני או דאמרי דהרחק הקידושין קרוב לו ולא היה קידושין כלל. ג) צ"ל ומר סבר דאפי' שלא בפניו נמי אינה מעיזה פי' דוקא.